1848. N° 102.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

Donderdag den 31 Augustus.

LONDEN den 28 augustus.

De 29ste verjaardag van prins *Albert* is laatstleden zondag te Osborne, waar het Hof zich bevindt, in deze hoofdstad en elders, gevierd.

— Prins *Metternich* heeft eene woning in Brunswick-terrace alhier gehuurd, en denkt den winter te Brighton door te brengen.

— In het Lagerhuis was heden, onderanderen, de tweede lezing der wet betrekkelijk de Westindische Kolonien en Mauritius aan de orde van behandeling. Lord *G. Bentinck* verzette zich daar niet tegen, maar wenschte dat de Kanselier van den Exchequer voorschotten op het te veld staand gewas in die Kolonien deed, bij gebreke waarvan hij vreesde dat al de plantages verlaten en de volkplantingen daardoor bedorven zouden worden, en tevens de prijzen der suikers, tot nadeel der verbruikers en van de schatkist, aanmerkelijk stijgen zouden. De Kanselier van den Exchequer ontkende het gewigt daarvan niet, maar mogt, in de tegenwoordige omstandigheden des Lands, het voorschot der bedoelde gelden niet toestaan; ook geloofde hij niet dat de belangen der volkplantingen daardoor zoo bestendig zouden worden bevoordeeld. Na nog eenige redewisseling werd de motie der tweede lezing goedgekeurd.

De minister *Russell* is voornemens, na den afloop der gewigtigste bezigheden in het Lagerhuis, Ierland te bezoeken, en tien of twaalf dagen bij den Onderkoning, lord *Clarendon*, door te brengen. Al heeft deze reis ook geen bijzonder politiek doel, zij kan toch zeer geschikt zijn om den eersten Minister meer van nabij met den staat van dat Land bekend te maken, waar hij reeds geen vreemdeling is, dewijl hij er vroeger eenigen tijd doorbragt. Van Dublin zal hij zich naar Schotland begeven.

Laatstleden vrijdag avond kwam de burggraaf *Hardinge* hier uit Ierland terug, hield den volgenden dag langdurige gesprekken met lord *Wellington* en lord *J. Russell*, en begaf zich vervolgens naar South Park, bij Penshurst, waar zijne echtgenoot en verdere familie verblijf houden. Men zegt dat hij niet voor tegen het midden der volgende maand naar Ierland terugkeert.

— De openbare auctie van meubelen, boeken, schilderijen, zeldzaamheden enz., die thans te Stowe gehouden wordt, blijft de aandacht der liefhebbers in hooge mate bezig houden. Het tot hiertoe, gedurende tien dagen, geveilde, heeft bereids 18,500 ponden sterling opgebragt, maar het overige zal, naar evenredigheid, veel meer opbrengen, zoodat men het totaal op tusschen de 110,000 en 120,000 ponden schat. Onder de schilderijen die nog verkocht moeten worden is een beroemd portret van *Shakspeare*, dat welligt tusschen 400 en 500 ponden sterling geldt.

LONDEN den 29 augustus.

In het Hoogerhuis werd gisteren de wet op de suikerregten ten tweedenmale gelezen.

In de avondzitting van het Lagerhuis werd de wet op de geconsolideerde fondsen ten tweedenmale gelezen, als mede die op de Exchequerbills, nadat van Regerings wege den heer *Hume* verzekerd was dat hij, bij de discussien over de derde lezing, gelegenheid hebben zou zijn amendement voor te slaan, hetwelk tegen het raadzame der daarbij voorgeslagen leening gerigt is.

Daarna stelde lord *G. Bentinck*, namens den heer *Wyld*, die toen nog afwezig was, maar kort daarop zelf verscheen, het met verwerping gelijk staand uitstel der wet wegens de regten op koper en lood voor. Dat amendement werd echter, met 77 tegen 21 stemmen, verworpen, en het ontwerp ten tweedenmale gelezen.

PARIJS den 28 augustus.

Terwijl bijna alle dagbladen mededeelden, dat de heeren *Louis Blanc* en *Caussidière*, onmiddellijk nadat de Nationale Vergadering magtiging had verleend om hen te vervolgen, in hechtenis genomen en naar Vincennes gevoerd waren, zijn zij beiden reeds ll. saturdag van hier gevlugt; men weet niet werwaarts de heer *Caussidière* zich heeft gerigt, maar *Louis Blanc* is den weg naar België ingeslagen. [Hij is zondag te Gent aangekomen en zou zich naar Ostende begeven, om van daar naar Engeland over te steken.]

De heer *Marrast* moest heden aan de Nationale Vergadering het definitieve ontwerp van Constitutie mededeelen, maar, dewijl hij ongesteld is geworden, heeft zulks geen plaats kunnen hebben. Door den Minister van Binnenlandsche Zaken werd heden een ontwerp ingediend, betrekkelijk eene nieuwe organisatie der banken van leening, waarbij onderanderen wordt vastgesteld, dat de interest door de Regering bepaald worden en nooit minder dan 3 per cent bedragen zal. De heer *Sénard* gaf eenige inlichtingen omtrent de op de Tuileriën gevonden papieren der Koninklijke Familie; deze waren met de meeste zorg verzameld, verzegeld en naar de archieven overgebragt, zoodat de openbaar gemaakte stukken in de eerste dagen na de omwenteling ontvreemd zouden moeten zijn. De heer *Taschereau* verklaarde, dat de door hem in de *Revue rétrospective* opgenomen stukken hem door den heer *Ledru-Rollin* waren medegedeeld. De heer *Laussedat* sloeg voor, dat uit de Vergadering eene commissie zou worden benoemd, ten einde de papieren te onderzoeken; zulks zou ook licht kunnen verspreiden over de politiek des Lands en over het regtsgeding der gewezen Ministers. De Vergadering zal daaromtrent morgen beslissen. Op het einde der zitting diende de Minister van Finantien nog een ontwerp in, volgens hetwelk de tegenwoordige belasting op het zout zal blijven bestaan.

— De bekende schilder *Ary Scheffer* heeft gemeend, de benoeming tot commandeur van het Legioen van Eer, als belooning voor zijn gedrag gedurende de junijdagen, niet te moeten aannemen.

— Het gerucht is hier in omloop, dat de bemiddeling van Frankrijk in de Italiaansche zaken te Weenen niet is aangenomen, en dat Oostenrijk Lombardijë niet wil laten varen. Koning *Karel Albert* heeft zich tot den maarschalk *Bugeaud* gewend, met verzoek of hij het bevel over de Piémontesche troepen op zich wil nemen; de generaal *Cavaignac* moet daaraan zijne goedkeuring hebben gehecht. — *Radetzky* is van Milaan naar Weenen vertrokken. — Te Genua liep den 23 dezer het gerucht, dat te Rome eene omwenteling had plaats gehad, waarbij drie kardinalen waren vermoord, terwijl zes andere hadden weten te ontkomen; zulks vereischte echter nadere bevestiging; andere geruchten maken weder gewag van de aanstaande aftreding van *Pius IX*.

KEULEN den 29 augustus.

Zoowel hier als te Dusseldorp en andere steden aan den Rijn trekken bijna dagelijks Zuid-Duitsche troepen door, die zich naar Sleeswijk-Holstein begeven, en allen met den besten geest bezield zijn.

— Ten gevolge der onrustige bewegingen te Berlijn, in den avond van 21 dezer, zijn 58 personen, meestal handwerkslieden en arbeiders, in verzekerde bewaring gesteld. De Democratische Klub aldaar heeft eene soort van proclamatie aan de burgerwacht uitgevaardigd, waarin deze gewaarschuwd wordt dat, indien zij zich aan de zijde der vijanden des volks schaart, het volk zich op haar zal weten te wreken.

Tusschen den Koning en den Prins van Pruissen zou het tot verklaringen gekomen zijn, welke den laatstgenoemden aanleiding zullen geven de Mark voor geruimen tijd te verlaten.

— Orde en rust waren den 25 dezer te Weenen volkomen hersteld. Het Ministerie heeft de handhaving daarvan geheel op zich genomen, en alle uitvoerende autoriteiten moeten zich naar zijne voorschriften schikken. Men sprak van eene mogelijke Kabinetsverandering.

— De Porte heeft bevolen dat 20,000 man der troepen, die zich thans in Kurdistan bevinden, onverwijld naar de Donau-landen marcheren moeten.

'sGRAVENHAGE den 29 augustus.

Gisteren avond hebben HH. Exc. de Ministers eene vergadering gehouden, die ten 7 ure een aanvang genomen en tot laat in den avond, half 12 ure, geduurd heeft. Heden avond ten 8 ure zullen zij weder eene bijeenkomst houden.

— In de residentie is aangekomen en aan het hôtel *het Groot-Keizershof* afgestapt, Zijne Excell. de graaf *Schimmelpenninck*, Nederlandsch minister bij het Britsche Hof, tot bijwoning der zittingen van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, waarvan hij lid is.

De Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft, in hare zitting van 26 dezer, blijkens hare notulen, het volgend besluit genomen:

„ De Kamer, kennis genomen hebbende van een door de *Staats-Courant* openbaar gemaakt rapport, door den tijdelijken Minister van Justitie, onder dagteekening van den 31 julij, aan den Koning gerigt, heeft daaruit met de uiterste bevreemding ontwaard, dat de uitslag harer overwegingen omtrent de wets-ontwerpen tot afschaffing van eenige lijfstraffen en tot het niet vervullen van vacatures in de provinciale hoven, aan genoemden Minister aanleiding heeft gegeven om den Koning en de Natie in een verkeerden waan te brengen ten aanzien van de denkwijze en het gedrag van de Kamer, door het te doen voorkomen even als of zij de eerste stappen tot bezuiniging zou hebben belemmerd, en zich zou hebben gesloten aan hen, die hun stelsel van behoud thans in een stelsel van tegenstand tegen alles wat naar hervorming gelijkt, hebben doen overgaan. Die ongegronde aantijging moest als van zelve strekken tot opwekking van de minachting der Natie jegens een gedeelte van de Vertegenwoordiging, en om dat gedeelte aan een zedelijken dwang te onderwerpen, onbestaanbaar met zijne instelling en waar zich de Kamer verre boven verheven acht.

„ De beraadslagingen over evengenoemde wetsontwerpen hadden den Minister behooren te overtuigen, dat alleen bedenkingen, uit de bepalingen van de voorstellen ontleend, deze Kamer tot verwerping hebben doen besluiten, en dat de Kamer te zeer doordrongen is van pligtbesef, om niet volgaarne mede te werken tot verbetering van het Staatsbestuur en van de bestaande Grondwet, doch dat zij zich ook door niets laat overhalen om goed te keuren hetgene haar voorkomt met de regten van de Kroon of met het welbegrepen belang der Natie in strijd te zijn.

„ Hoewel de Kamer met den aard harer instelling en bij de wijze harer werkzaamheden niet gewoon is hare beweeggronden in het algemeen door den druk te doen kennen, zoo heeft zij niettemin besloten om het bovenstaande te doen drukken en ronddeelen aan allen die in deze Kamer zitting hebben, gelijk mede aan de leden der Tweede Kamer.

„ Tevens is besloten, om later eveneens te doen drukken en ronddeelen de processen-verbaal van de beraadslagingen der Afdeelingen over de wetsontwerpen tot herziening der Grondwet."

(Hierdoor wordt bevestigd wat bereids in onze Courant van 3 dezer als gerucht is medegedeeld.)

De Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft, zegt men, in hare zitting van heden, *aangenomen* de ontwerpen van wet: 1°, tot den verderen verkoop van domeinen; 2°, tot verhooging van het hoofdstuk X der Staatsbegrooting voor 1848 (departement van oorlog), en 3°, betrekkelijk de verstrekkingen voor Marine en Oorlog.

— Er zijn geruchten in omloop, volgens welke binnen kort ten aanzien van het beheer onzer Kolonien belangrijke benoemingen zouden worden gedaan. Zoo spreekt men van de aanstaande benoeming van den heer *Rochussen*, thans gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië, of van den heer *G. L. Baud* Jr., voormalig directeur over de cultures in Nederlandsch Oostindië, tot minister van kolonien; — van de benoeming van den schout bij nacht *van den Bosch* tot minister van marine; — van de benoeming van den heer *Rijk* tot gouverneur-generaal van Nederlandsch Indië, — en van de terugkeering van den heer gouverneur-generaal *Rochussen* naar het Moederland. Al deze geruchten verdienen echter allezins nadere bevestiging, en zijn tot nu toe bloot als geruchten te beschouwen. Het eenige wat daaruit kan worden opgemaakt is, dat er, ten aanzien van onze Kolonien, wel eenig belangrijk besluit op handen schijnt.

— Bij Koninklijk besluit van 25 dezer zijn de Gouverneurs der onderscheiden provincien gemagtigd, de Staten dier provincien onverwijld bijeen te roepen tegen saturdag 9 september, ten einde te beraadslagen over de voorstellen, welke alsdan ter overweging zullen worden aangeboden.

— Z. Exc. de baron *Dirckinxk d'Holmfelt*, Deensch zaakgelastigde bij het Nederlandsche Hof, is bij Z. M. den Koning ten gehoore ontvangen, tot het overhandigen zijner geloofsbrieven. Z. Exc. zal heden ook bij Z. K. H. den Prins van Oranje worden ontvangen.

— Men verneemt dat de processale stukken in zake van het gebeurde den 3 junij ll. in het Huiszittenhuis te Leyden, door den Procureur-Generaal bij het Provinciaal Hof in Zuid-Holland bereids ter examinatie aan de raadkamer van dat Hof zijn toegezonden.

— Uit het vroeger medegedeeld negental Predikanten, heeft de Breede Kerkeraad der Nederduitsche Hervormde gemeente alhier heden het volgend drietal geformeerd: dd. *L. Proes*, th. dr., te Leeuwarden; *L. S. P. Meyboom*, th. dr., te Nijmegen, en *J. F. van Hoogstraten*, te Utrecht.

— De redevoering, ll. donderdag door den heer *van Rijckevorsel* uitgesproken bij de beraadslagingen over hoofdstuk X (*van het Onderwijs en het Armbestuur*) der ontwerpen tot herziening der Grondwet, luidt dus:

Edel Mogende Heeren!

Ik heb tot nu toe gemeend het groot aantal sprekers, welke aan deze gewigtige beraadslaging reeds deel genomen hebben, niet te moeten vermeerderen.

Zoo lang wij in de Afdeelingen streden om onze zienswijze te doen zegevieren, heb ik mij beijverd om mijne overtuiging door U E. M. en vooral door de Regering te doen deelen, niet alleen met betrekking tot de hoofdbeginselen, maar ook tot meer ondergeschikte punten, omdat in eene Grondwet alles gewigtig is.

Eindelijk geroepen om mijne stem over de wetsontwerpen uit te brengen, gold bij mij niet meer de vraag: of aan mijne wenschen door die voorstellen en de daarin gebragte wijzigingen geheel was voldaan; maar of ik mij ten slotte met die ontwerpen, zoo als zij nu voor mij liggen, kan en moet vereenigen? Meerdere dier wijzigingen hebben op het antwoord eenen beslissenden invloed gehad. — Na een naauwgezet en onbevooroordeeld onderzoek ben ik tot het besluit gekomen, dat het heil van het Vaderland gebiedend vordert, dat de voordragten, zoodanig als die, ten gevolge van het gemeen overleg tusschen de Regering en deze Kamer, thans zijn zamengesteld, zoo spoedig doenlijk een deel uitmaken der Grondwet van het Rijk.

Zou ik nu als lofredenaar dier voordragten optreden, in zoo ver ik die kan toejuichen, dan zou ik tevens mijne overgebleven bezwaren moeten doen kennen. En dit wil ik niet, omdat daardoor het goede zou verminderen, hetwelk ik door eene zoo veel mogelijk eenparige aanneming dezer ontwerpen wensch te helpen stichten. Zal eene Grondwet de rust en het welzijn van den Staat bevorderen, dan moet men die niet alleen getrouw naleven, maar het Volk moet haar eerbiedigen en hoogschatten. Dit was niet meer het geval met de bestaande. Eene herziening was daarom sedert lang noodzakelijk.

Maar al ware het ook mogelijk eene volmaakte Grondwet te scheppen, dan nog zou de Natie daarvan weinig vruchten plukken, zoo niet èn bij Wetgevers èn bij Regenten het vermogen en de wil bestonden om door goede wetten en door een goed bestuur het zedelijk en stoffelijk geluk des Volks te bevorderen.

Van de wetten, van de uitvoering der wetten, van de wijsheid en veerkracht der Regering zal vooral, na den Goddelijken zegen, ook onder de gewijzigde Grondwet, het toekomstig welzijn van Nederland afhangen. Mogen 's Konings Ministers en de toekomstige Volksvertegenwoordiging steeds levendig hunne verpligting gevoelen, om aan zoo vele dringende behoeften met den meesten ijver te voldoen.

Ik acht het nu het oogenblik niet, om deswege in bijzonderheden te treden. Men raadplege onze verslagen, de beraadslaging dezer Kamer bij de begrootings- en andere wetten: men lette op hetgeen volgens de gewijzigde Grondwet moet geregeld worden en men zal zich overtuigen, dat de taak der Regering en die der vertegenwoordiging in de volgende jaren zwaar, maar belangrijk, ja van beslissenden invloed op de toekomst van het Vaderland zal zijn.

Onder de onderwerpen, die in eene ruime mate de zorg der Regering verdienen en gebiedend vorderen, rangschik ik het openbaar onderwijs. Dit heeft te regt de levendige belangstelling van U E. M. getrokken. Innig heeft het mij verblijd, dat de Regering, op den aandrang dezer Kamer, eerst weder de zoo veel beteekenende zinsnede uit de bestaande Grondwet heeft overgenomen: *Het openbaar onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der Regering;* en later de hoogst gewigtige bepaling heeft bijgevoegd: *Er wordt overal in het Rijk van overheidswege voldoend openbaar lager onderwijs gegeven.*

Door het eerste voorschrift is de verpligting aan de Regering opgelegd, om hare bestendige zorg aan iedere soort van openbaar onderwijs te wijden. Het is niet genoeg dat zij, volgens de laatste zinsnede van het artikel, jaarlijks een uitvoerig verslag van den staat der hooge, middelbare en lagere scholen geve aan de Staten-Generaal; het openbaar onderwijs, van welken aard het ook moge zijn, moet, zonder uitzondering, het voorwerp harer aanhoudende zorg zijn. Dit is meer dan louter toezigt, het vereischt een krachtig en voortdurend werken om het bestaande te verbeteren, aan te vullen, aan de behoefte van onzen tijd te doen beantwoorden. Opdat dit, naar een vast stelsel, met nog meer klem en kracht zou geschieden, schrijft nu de Grondwet voor: *dat de wet de inrigting van het openbaar onderwijs moet regelen.* Die wet zal later de leiddraad zijn der bemoeijing van het Bestuur. De wetgever zal het eerste voorschrift, der aanhoudende zorg van de Regering, in het oog houden, maar hij zal niet minder daarop letten, dat *overal* van overheidswege *voldoend* openbaar lager onderwijs moet gegeven worden.

Dit laatste voorschrift legt aan den Staat gewigtige verpligtingen op, die onvoorwaardelijk moeten nagekomen worden, zonder dat eenig bezwaar, van welken aard ook, de volledige vervulling mag terughouden.

Dat gebiedend voorschrift in zijne geheele betrachting, in den uitgestrektsten zin, is onvermijdelijk geworden door de volgende bepaling in de Grondwet: *het geven van onderwijs is vrij.*

Tot hiertoe was de Wet van 1806 de grondslag van het onderwijs, zoowel het openbare als het bijzondere. Die wet zal bij den Nederlander den naam van *Rutger Jan Schimmelpenninck* steeds in zegening doen blijven. Aan haar zijn vooral de reuzenschreden te danken, die onze Natie vóór iedere andere, in deze eeuw, in het lager onderwijs heeft gedaan.

Door deze heilzame bepalingen ontwaakte ijver bij de onderwijzers, werden deze meer en meer ontwikkeld en voor hunne gewigtige bestemming gevormd, is de jeugd zedelijk beschaafd, zijn vroegtijdig in de jonge harten de zaden van orde, ondergeschiktheid aan wet en overheid, van godsvrucht en Christelijke verdraagzaamheid gelegd, waaraan ik voornamelijk den goeden geest der bevolking en de openbare rust toeschrijf, die wij in de dagen van beroering en omwenteling als in 1813, in 1830 en in dit jaar mogten genieten.

Dat men thans de Natie rijp kan achten voor de vrijgevige staatsinstellingen, door de goedkeuring van U E. M. aanvankelijk bekrachtigd, hebben wij aan het uitmuntend onderwijs in Nederland te danken, omdat het volk eene zekere mate van maatschappelijke ontwikkeling heeft verkregen, die men in vele andere landen bij de geringere standen nog te vergeefs zoekt.

Volmaakt is het onderwijs nog geenszins; doch veel van het gebrekkige bestaat niet zoo zeer ten gevolge der wet van 1806, maar door het niet getrouw naleven, door het niet behoorlijk ontwikkelen en aanvullen der bepalingen van die wet.

Tot heden vraagt men te vergeefs: wat door middelbaar onderwijs verstaan moet worden? Ook de Regering is het antwoord schuldig gebleven.

Tijd en plaats verbieden mij nu over de bestaande voorschriften uit te weiden. Doch het is eene behoefte voor mijn hart, kortelijk datgene te vermelden, wat ik gedurende meer dan 25 jaren, in welke ik een niet gering gedeelte van mijnen tijd, met andere mijner stadgenooten, toewijdde aan de zorg over het lager onderwijs, in mijne woonplaats heb gadegeslagen.

Ik zag dáár, bij eene genoegzame mededinging der bijzondere onderwijzers, gestadigen vooruitgang, omdat geen hoofdonderwijzer anders dan bij een vergelijkend examen werd aangesteld en steeds met onpartijdigheid de bekwaamste en geschiktste werd gekozen. Dit was een bestendige prikkel voor den jongen onderwijzer, om zich waardiglijk voor te bereiden en nimmer op den goeden weg stil te staan, dewijl het voor hem het eenige middel was om bij eene vacature in aanmerking te kunnen komen. Hoofd-onderwijzers eener school, niet bevreesd voor overmatige concurrentie, omdat die steeds naar de behoefte der bevolking werd geregeld, beijverden zich om hunne kweekelingen tot toekomstige ambtsbroeders op te leiden en te vormen, en achtten het hunnen grootsten roem, wanneer vele hunner hulp-onderwijzers aan het hoofd van openbare of bijzondere scholen werden aangesteld, die weder op hunne beurt de opvoeders en leermeesters van anderen werden.

Ik acht ieder mensch, die in zijnen kring zijn pligt betracht; maar vooral acht ik hem, die het doet met het volle besef zijner zedelijke verantwoording. Ik acht den stand der onderwijzers hoog, E. M. H., omdat ik er vele ken, die niet alleen de leermeesters, maar tevens de opvoeders der kinderen en der jeugdige candidaten zijn; die des morgens vroeg, dan wanneer de meeste menschen nog aan geene inspanning denken, vrijwillig en zonder eenige belooning, reeds werkzaam zijn aan de vorming en ontwikkeling hunner kweekelingen en helpers; die des avonds, des zondags zelfs, hunne uren van verpoozing opofferen, om in leer- en kweekscholen, in zangscholen, in herhalings- en zondagsscholen onderwijs te geven aan toekomstige onderwijzers en onderwijzeressen, aan ontslagen leerlingen of andere personen, die vroeger geen of geen behoorlijk onderwijs genoten.

Dit deden zij en doen zij nog met lust en ijver, omdat zij, ofschoon in het algemeen geen ruim bestaan hebbende, nogtans voor hun gezin het noodige verdienen.

Zal dit zoo blijven, E. M. H., nu het onderwijs vrij verklaard is? Neen, driewerf neen! wanneer de heilzame voorschriften der gewijzigde Grondwet omtrent het middelbaar en lager onderwijs niet heiliglijk en in waarheid worden nageleefd.

Sedert 1830 is men begonnen aan te dringen op vrijheid van bijzonder onderwijs. Met vermeerderende kracht heeft men het geëischt als een regt, dat men den vader niet langer mag onthouden.

Ik wil over dit regt niet twisten, veel minder onderzoeken, waarom het in de laatste jaren zoo luide is ingeroepen. Ik eerbiedig ieders gevoelen, dat ik kan veronderstellen, ter goeder trouw te worden gekoesterd. Ik wil daarenboven heden vrede, rust en eensgezindheid onder mijne landgenooten helpen stichten.

Het begeerde regt wordt thans geschreven in onze Grondwet. Ik zal er mijne toestemming aan geven, omdat ik waarborgen heb verkregen daartegen overstaande. Van de handhaving dier waarborgen zal het afhangen of Nederland, in plaats van vooruit te gaan in kennis en ontwikkeling, in zedelijkheid en godsdienstigheid, eenige stappen achterwaarts zal doen, ten koste van een geheel volgend geslacht.

Voortaan zal niet meer van wege de overheid worden onderzocht of de behoefte aan onderwijs vermeerdering of inkrimping der bijzondere scholen vordert; zij zullen onbepaald daargesteld kunnen worden. Bij eene vacature zal men niet meer naar den bekwaamsten en geschiktsten man zoeken. Ieder die den bij de wet gevorderden graad van bekwaamheid en zedelijkheid bezit zal onderwijs kunnen geven.

De concurrentie zal nog meer dan tot hiertoe den bijzonderen onderwijzer afhankelijk maken van de zienswijze der ouders, nog meer dan tot hiertoe eenen verderfelijken invloed op zijn middel van bestaan uitoefenen. Alle vaders zijn niet in staat te onderzoeken, waar het beste onderwijs wordt gegeven; vele vaders zullen aan het goedkoopste de voorkeur geven, ook dan wanneer het niet het beste is; niet weinigen zullen veelligt *die* scholen voor de beste houden, waar reeds aan *jonge* kinderen leerstellig onderwijs wordt gegeven en men ingewikkelde godgeleerde geschilpunten op den voorgrond plaatst. Er kunnen ook scholen ontstaan, waar het lager onderwijs meer tot voorwendsel dan tot doel zal strekken, en de maatschappelijke opvoeding der kinderen gebrekkig zijn zal.

Zonder krachtige voorzorgen tegen deze mogelijke gevolgen der verleende vrijheid, is de toekomst voor het Vaderland zeer bekommerend.

Ook de Staat heeft regten, waarvan hij geen afstand mag doen. De handhaving dier regten is pligt van den wetgever, van den regent.

De staat moet zoo veel doenlijk waken, dat van de verleende vrijheid geen misbruik worde gemaakt; daarom is het toezigt der overheid over het onderwijs in de Grondwet geschreven. Dat toezigt moet bestendig zijn en zich over alle vakken uitstrekken. De wet zal dat toezigt regelen, opdat het aan de eene zijde niet te kort doe aan de verleende vrijheid, maar aan den anderen kant niet ontaarde in een ijdelen klank. Grooten waarborg kan nogtans dat toezigt uit den aard der zaak niet opleveren.

Voor alles wordt een onderzoek naar de bekwaamheid en zedelijkheid des onderwijzers vereischt, mede door de wet te regelen. Gewigtig punt voorwaar, E. M. H.! Zal het genoegzaam zijn, dat hij, die zich aan het hoofd eener school wil stellen, eenmaal, misschien lang geleden, bewijzen van bekwaamheid heeft gegeven en toen zedelijk is bevonden? Gewis neen! de bekwaamheid, die hij vroeger bezat, kan hij verloren hebben; hij kan onzedelijk zijn geworden. Hij kan het geven van onderwijs als eene laatste poging aangrijpen om aan den kost te komen, nadat de vorige pogingen daartoe door eigen schuld mislukt zijn. Zal de waarborg iets beteekenen, zoo moet des onderwijzers bekwaamheid en zedelijkheid voldoende blijken *op het oogenblik* als hij de betrekking van onderwijzer der jeugd gaat uitoefenen; verlaat hij die betrekking en wil hij er later weder toe terug keeren, dan moet een vernieuwd onderzoek plaats hebben.

Bij ieder onderzoek naar de bekwaamheid en zedelijkheid van den onderwijzer, mag nimmer uit het oog worden verloren welk eene gewigtige taak aan hem zal worden opgedragen; dat hij het dierbaarste wat wij bezitten, onze *kinderen*, verstandelijk en zedelijk moet ontwikkelen, tot toekomstige staatsburgers, ja, wat nog meer zegt, tot menschen, in den edelsten zin des woords, moet trachten te vormen.

Ieder goed onderwijs is tevens opvoeding. *Aan iederen onderwijzer wordt de opvoeding van onsterfelijke wezens toevertrouwd.* Kan dan de naauwgezetheid van den Wetgever, de zorg der Regering, te groot zijn?

Het is onverschillig of het woord *geschiktheid* bij *bekwaamheid* in de Grondwet werd gevoegd. Hij, die ongeschikt is tot onderwijzen, is ook onbekwaam. Verkregen kennis, geleerdheid zelfs, is nog geene genoegzame bekwaamheid.

De noodige bekwaamheid is niet zoo gemakkelijk te verkrijgen. Zij vordert inspanning, oefening, ondervinding. Deze erlangt men op de scholen zelve. De toekomstige onderwijzer moet zich vormen, terwijl hij onder het toezigt van bekwame mannen practische ervaring opdoet, met kinderen leert omgaan. Het onderwijs is niet alleen eene wetenschap, maar tevens eene kunst, waartoe aanleg, volharding, geestdrift, zelfs verloochening geëischt worden, maar vooral vurige liefde voor het goede en ware!

Te regt verlangde de commissie der Kamer van Gedeputeerden in Frankrijk, in het beroemd en zoo uitvoerig rapport, bij monde van den schranderen *Thiers*, den 13 julij 1844 uitgebragt, dat, bij de voor het lager onderwijs gevorderde rangen, de practijk in eene voldoende instelling, gedurende minstens drie jaren, de zoogenaamde *stage*, zou gevorderd worden.

Ook daar heeft men te regt begrepen, dat bij vrijheid van bijzonder onderwijs krachtige waarborgen noodig zijn; ook daar heeft men mede den eersten aller waarborgen in het openbaar onderwijs gezocht. Ik mag van dat belangrijk rapport op deze plaats en in dit uur geene analyse geven. Ik vermoed en wensch het in veler handen, vooral van hen die geroepen zijn of zullen worden om gevolg te geven aan het gebiedend voorschrift: Er wordt overal in het Rijk van overheidswege voldoend openbaar lager onderwijs gegeven.

Dit voorschrift moet onbekrompen en zonder uitstel worden nageleefd. Niet alleen moet ieder kind op scholen van overheidswege lager onderwijs kunnen ontvangen, maar dat onderwijs moet voldoende, moet in waarheid goed zijn. Die scholen zullen dan model-scholen worden, waarnaar zich de bijzondere scholen kunnen vormen; zij moeten dit zijn door de degelijkheid van het onderwijs, door den ijver, de kennis en de opvoedkundige bekwaamheid van den onderwijzer, de genoegzaamheid en goede inrigting van het locaal, de goede keus der leermiddelen. Zij moeten ten bewijze strekken, dat men de kinderen zedelijk kan ontwikkelen, gehechtheid aan het Vaderland, vreeze en liefde voor het Hoogste Wezen in kan boezemen, met eerbiediging van elkanders godsdienstige begrippen, in den zin, welke de Regering aan deze woorden heeft gegeven, welke verklaring ook door mij met veel genoegen is ontvangen. Deze belet dat men aan die woorden later eene onverstandige uitlegging geve.

Mijne eischen zijn niet overdreven. Ik streef naar geen ideaal, naar het onbereikbare. Wat ik verlang is in verschillende scholen mijner woonplaats en in meer andere steden en dorpen van het Vaderland reeds aan te wijzen. Het vereischt maar verdere uitbreiding, volmaking en nog meer algemeene toepassing.

Voor de openbare scholen kunnen en moeten de vergelijkende examens behouden blijven. Geene gunst, maar bekwaamheid en zedelijkheid moeten bij de aanstelling van onderwijzers beslissen.

Het lager onderwijs moet nog meer dan tot hiertoe eene zaak worden der overheid en niet komen ten laste van de ouders der kinderen alleen. Geen vader moet in de verzoeking komen om, uit hoofde van het geldelijk bezwaar, zijne kinderen zonder onderwijs te laten of naar de plaatsen om te zien waar het het goedkoopst is te bekomen.

Het zal, ik erken het, eene belangrijke uitgave worden voor die plaatsen, waar tot hiertoe nog niet of niet genoegzaam in het lager onderwijs van overheidswege werd voorzien; maar die uitgave is onvermijdelijk en zal ook in de toekomst hooge rente dragen, omdat zij het getal der armen en bedeelden ongetwijfeld zal verminderen, de algemeene welvaart zal bevorderen. Na de zonde ken ik geen grooter kwaad dan onkunde. Onkunde baart niet zelden armoede, gebrek aan zedelijke ontwikkeling, losbandigheid.

Gij ziet het, E. M. H., ik heb het woord niet gevraagd om de bepalingen der Grondwet, waarover wij nu beraadslagen, zoo als die daar liggen te bestrijden, ook niet om hare voortreffelijkheid boven het bestaande te betoogen. Ik laat ook hare leemten onvermeld. Ik neem ze aan zoo als zij zijn; maar ik voelde mij gedrongen om het gewigt der zaak te doen uitkomen, om met den meesten ernst bij 's Konings Ministers aan te dringen en aan de toekomstige wetgeving plegtiglijk op het hart te drukken, de heilige naleving van *alle* de voorschriften betrekkelijk het onderwijs, nu in de Grondwet gebragt.

Niet alleen het tegenwoordige maar vooral het volgende geslacht zal hen eens ter verantwoording roepen of zegenen!

's GRAVENHAGE den 30 augustus.

Z. M. de Koning zal, naar men verneemt, zich aanstaanden vrijdag naar Tilburg begeven en aldaar eenige dagen vertoeven.

H. M. de Koningin wordt den 8 september van het kasteel van den baron *van Heeckeren van Enghuizen* in deze residentie terug verwacht.

Heden middag ten één ure wordt Z. K. H. prins *Hendrik* in de residentie terug verwacht.

— Nadat de Ministers gisteren middag ten 2 ure eene vergadering hadden gehouden, welke tot laat in den namiddag heeft geduurd, zijn HH. Exc. ten 8 ure weder bijeengekomen, welke zitting tot ongeveer 12 ure heeft aangehouden.

— De Eerste Kamer der Staten-Generaal is heden wederom in hare Afdeelingen vergaderd geweest over de twaalf wetsontwerpen, strekkende tot herziening der Grondwet. Zij zijn ten 3 ure uiteengegaan.

— Ingevolge Koninklijk besluit van 12 dezer, betreffende de uitloting en aflossing van 3½ per cents schuldbekentenissen over het jaar 1848, heeft heden aan het locaal van het ministerie van finantien alhier, ten overstaan van twee leden der Algemeene Rekenkamer, plaats gehad de loting, tot aanwijzing der met 1 october 1848 af te lossen schuldbekentenissen. De dertig reeksen, die zijn uitgeloot, zijn de volgende:

reeks	n.°		n.°	reeks	n.°		n.°
2259,	27714	tot en met	27725,	843,	10198	tot en met	10210,
1790,	21711	»	21723,	281,	3583	»	3595,
628,	7614	»	7625,	846,	10237	»	10256,
2059,	24752	»	24762,	458,	5630	»	5639,
1182,	14505	»	14515.	1162,	14276	»	14290,
1223,	14967	»	15034,	175,	2079	»	2088,
1772,	21517	»	21526,	1608,	19589	»	19600,
2292,	28257	»	28269,	570,	6912	»	6921,
2240,	27507	»	27516,	1193,	14625	»	14636,
1958,	23623	»	23632,	1815,	21996	»	22005,
916,	11104	»	11113,	629,	7626	»	7635,
2353,	29111	»	29120,	1539,	18736	»	18745,
1117,	13718	»	13730,	414,	5112	»	5123,
2093,	25157	»	25170,	2227,	27366	»	27375,
310,	3935	»	3944,	512,	6267	»	6277.

— Ten gevolge van het door de stedelijke Regering, na de regterlijke uitspraken, omtrent het onderhoud der kaden door de eigenaars der huizen voor of langs welke de kaden gelegen zijn, genomen besluit, dat die kaden voortaan door de stad onderhouden en de kosten daarvan op de stedelijke begrooting en dus ten laste van al de ingezetenen gebragt zullen worden, is thans de controleur der stads werken belast, om met het herstel der kaden, welke zich in eenen verwaarloosden toestand mogten bevinden, een aanvang te maken.

— De behandeling der zaak van *Marck c. s.* (valsche muntbiljetten), in cassatie, is bepaald op 12 september aanstaande. Als raadsheer rapporteur is benoemd de heer *van den Velden*. Het Openbaar Ministerie zal door den heer advocaat-generaal *Arntzenius* worden waargenomen.

ROTTERDAM den 30 augustus.

De gisteren door de Nederlandsche Handel-Maatschappij alhier gehouden veiling van 84,943 blokken Banka tin is afgeloopen als volgt: 58 koopen tot *f* 40 verkocht en 23 koopen tot *f* 40 opgehouden.

— Heden is van de werf der gebroeders *J. en*
aan den Kinderdijk, met het beste gevolg te w
laten het barkschip *Eersteling*, groot c.ᵃ 450 Ja
voor eene reederij onder directie van den heer *M*
aldaar, en is voor voornoemde reederij onmiddelli
de kiel gelegd voor een bodem van dezelfde
welke den naam zal voeren van *Kinderdijk*.

— In den afgeloopen nacht heeft te Schie
zware brand plaats gehad. De mouterij van
Ris is geheel afgebrand.

— Heden middag is eene der werkplaatsen
kruidfabrijk te Nieuwendam gesprongen, waa
persoon zou zijn omgekomen.

— Den 28 dezer kwamen Zr. Ms. schepen van
SAMBRE, PRINS VAN ORANJE en JUNO, die ge
zes weken een kruistogt in de Noord Zee en
Doggersbank gedaan hebben, in den Helder binnen
schepen alle op de reede van Texel liggen, doch
door Z. Ms. stoomschip CYCLOOP in de haven
gebragt worden.

— Een der personen welke onlangs, ter zake
bij Velzen gepleegden diefstal, in verzekerde
zijn gesteld, heeft zich in de gevangenis van
beroofd.

— De binnenlandsche dagbladen deelen nog
tal nadere berigten mede, wegens branden en an
gelukken, door het zware onweder van laatstle
derdag ontstaan. De zaagmolen van den heer
Kampen is tot den grond toe afgebrand; in den
molen bij de Boerhaar de as door midden gesla
bij Zwolle eene koe in de weide gedood. In
de Wijk, provincie Drenthe, zijn zes gebouwen,
woningen bevattende, met een groot deel der
al het aanwezige hooi en koren, benevens twee
verbrand; hoogst waarschijnlijk ontstond ook de
door het onweder. In de provincie Groninge
Noordbroek brand ontstaan bij den landbouwer
Atzama, maar werd spoedig gebluscht; te Bo
werd een jong beest in het land dood geslagen
Veendam een jeugdig landbouwer, die met een ar
het veld bezig was, doodelijk door den bliksem ge

Maandag avond ontstond te Niel, in de omstre
Nijmegen, brand bij den landbouwer *van Ackere*
woonhuis, met schuur en drie korenbergen, al
eene nabijstaand arbeiderswoning, geheel in de a
gelegd.

Onder Jutphaas brandde gisteren morgen een
tot paarden-oliemolen dienende, tot den grond t

— Het *Algemeen Handelsblad* zegt het volgend
uit eene geloofwaardige bron ontvangen te hebb

„ Nadat Nederland tegen het ten aanzien van
genomen besluit door de Nationale Vergadering te
fort geprotesteerd heeft bij de vijf groote Mogen
mede-onderteekenaren en borgen van het tract
24 artikelen, is het antwoord dier Mogendhe
daaronder ook Pruissen, ingekomen. Dit antw
ten gunste van Nederland uitgevallen. Pruisse
woord was echter, wat den vorm betreft, voor
ingekleed, hetwelk door de eigenaardige stelling
die Mogendheid zich bevindt, verklaard wordt
ook zijn antwoord erkent, gelijk dat der overige
heden, dat men een wettig gesloten internatio
drag niet *eenzijdig* vernietigen kan. Overigen
verzekerd, dat het Duitsch Parlement voorshan
aan denkt om zijn besluit, opzigtens Limburg
uitvoeren."

— Den 18 dezer bleven te St. Petersburg
cholera-kranken in behandeling. Te Dorpat, vro
van de ziekte verschoond, werden van 6 tot 11
vijf personen aangetast, van welke twee stie
drie in behandeling bleven.

Een geneesheer te Tiflis heeft, tijdens het he
der cholera aldaar, met zeer gelukkig gevolg ee
aangewend, zamengesteld uit ammoniaczout,
sterk water, witte naphta, salpeter en roode pe
azijn en brandewijn vermengd, en in de zon of e
warmde plaats getrokken. (Het *Journal de la*
29 dezer deelt dit geneesmiddel, benevens de
verdere behandeling der zieken, meer uitvoeri
Als voorbehoedsmiddel heeft hij zich, bij degen
de eerste vermaningen der ziekte bespeurden,
vonden bij het voorschrijven van 6 tot 10
menthe, op een klontje suiker, waarbij de onge
bed, of althans de kamer houden, een zorg
leefregel in acht nemen, en weinig drinken mo

Wij vestigen de aandacht op de *Proeve van*
werp ter oprigting eener Maatschappij tot uitd
Nederlandsche Publieke Schuld, *zonder verh*
bestaande belastingen en met uitkeering eener j
premie aan de oprigters en deelnemers dezer Maa
door een Oud-Beursbezoeker; zeer onlangs, te
bij *Gebroeders Fels*, uitgegeven. Na aange
hebben dat de som, tot instandhouding van al
diensten, volgens de Staatsbegrooting voor 18
één millioen minder bedraagt dan de renten
schuldenlast; dat het bankroet nabij is, w
Overzeesche bezittingen niet meer mogten kun
gaan een dergelijk jaarlijksch rendement als
af te werpen, en dat het redmiddel elders da
durende bezuinigingen gezocht moet worden,
eene grens hebben, en wier overdrijving met
varen verbonden is; zegt de Schrijver dat het
redmiddel in het *herstel van vertrouwen* ligt
zoo algemeen verlangde zekerheid voor den
pligtige bestaat in het vooruitzigt eener voo
jaarlijksche vermindering der belastingen, en da
voor den effectenhouder in de overtuiging der
heid, dat de Staat voortdurend bij magte
jaarlijksche rente der publieke schuld met het
drag te blijven voldoen. Hij vermeent die be
gen te kunnen vereenigen door de oprigting
tionale Maatschappij tot uitdelging der Ned
Publieke Schuld.

De twee tot hiertoe in toepassing gebrag
van schulduitdelging, die namelijk waarbij de
houder *geen verlies* ondervindt, worden getoe
donkere zijde daarvan aangetoond. Een derde
tijd geleden geopperd, hetwelk bestaan zou
het inkoopen van schuldbrieven, door middel
eener soort van Amortisatie-bankbiljetten, wel
door die der ingekochte en daarna behoor
neerde schuldbrieven zou gewaarborgd zijn;

welk de Schrijver wenschen zou in toepassing te zien brengen, ter aflossing der nationale schuldbrieven; maar onder zoodanigen waarborg, dat bedoelde bankbiljetten daardoor alle vereischten van een inlandsch circulerend betaalmiddel zouden verkrijgen. Tot welke bemoeijingen de Maatschappij haren werkkring zou moeten uitstrekken; hoedanig de waarborg, de administratie en de contrôle zou behooren te zijn, wordt verder ontwikkeld, en daarna dat de onmiddellijke gevolgen van de oprigting der Maatschappij zijn zouden: Het jaarlijks afnemen der Publieke Schuld; eene daarmede in verband staande vermindering der belastingen; het onophoudelijk stijgen van den prijs der effecten, en mitsdien het vermeerderen van het nationaal vermogen, doch in het bijzonder van dat der effectenhouders; de teruggave van een belangrijk kapitaal aan de belastingpligtigen, onder den vorm van uit te loten premie, en eindelijk, het vestigen van het crediet van den Staat, en mitsdien het bevorderen der algemeene gerustheid, door het wegnemen der vrees voor een onophoudelijk te verwachten Staatsbankroet. In een Naschrift worden, onderanderen, nog eenige uitkomsten opgegeven, welke door de Maatschappij na een bestaan van 35 jaren zouden verkregen worden, en ten slotte worden eenige, onder het afdrukken, van meer dan ééne geachte hand ingezonden noten en bedenkingen beantwoord. De gelegenheid tot nadere bedenkingen of wijzigingen wordt opengesteld, door die, onder de letters M. M., *franco*, aan de Uitgevers toe te zenden.

Wij bepalen ons tot deze aankondiging, die alleen strekt om aan een plan, dat met een goed doel en van eene bevoegde zijde schijnt geopperd te zijn, meerdere en spoediger bekendheid te helpen geven.

— Van ROTTERDAM vertrokken *Gouverneur-Generaal Rochussen*, G. F. Rijken, naar Batavia; *Joanna Jacoba*, K. G. Sap, naar Bristol; *City of Rotterdam*, James Lee, naar Dundee; *Hendrika*, J. R. Zoutman, n. Arensburg, *Rosetta*, Fr. Lawson, n. Hull, en *Josina Wilhelmina*, L. J. Holstein, naar Hamburg. — Te HELLEVOETSLUIS zeilklaar *de Amstel*, G. W. Kernkamp, n. Suriname; *Neêrlands Koning*, J. F. Klomp, *Edouard*, J. M. de Winter, en *Gerardus Jacobus*, H. B. C. H. Ruysch, naar Batavia, alle vier van Rotterdam. — Te NIEUWEDIEP *Stad Utrecht*, F. P. J. Jaski, *Sumatra*, K. L. Swart, *Wilhelmina Arnolda*, J. L. Mulder, *Dorothea*, H. Visser, *Eensgezindheid*, K. Haasnoot, *Admiraal de Ruiter*, J. P. Wigman, *Louise*, J. T. Verschuur, en *Ambarawa*, P. E. Karst, alle acht naar Batavia; *Pauline*, P. J. van der Grient, en *Geertruida Speelman*, A. L. Speelman, beiden naar Genua en alle tien van Amsterdam.

HELLEVOETSLUIS den 29 dezer. Gisteren na den middag zeilde in zee *Messina Schuringa*, H. O. Engelsman, n. St. Petersburg; N. W.

BRIELLE den 29 dezer. Gisteren na posttijd is binnengek. *Freia*, H. Klepzig, van Werder; heden voor posttijd *Norfolk* (st.), G. Oliver, van Yarmouth, en stoomden in zee *Attwood*, H. Cheesman, en *Batavier*, D. Dunlop, n. Londen; de wind N. N. W.

HELLEVOETSLUIS den 30 dezer. Heden morgen arriveerden uit zee *Bethesda*, R. Watson, van Hartlepool; *Idee*, P. Don, v. Archangel, en *Jacoba Alida*, H. van der Laan, van Riga; de wind N. W.

BRIELLE den 30 dezer. Heden voor posttijd zijn alhier binnengekomen *Asa* (st.), J. Askan, en *Ramona* (st.), Th. Goodburn, van Londen; *Border Queen* (st.), Th. Duncanson, van Leith, en stoomden in zee *Sir Robert Peel*, W. Watts, *City of Rotterdam*, J. Boxer, en *Ocean*, J. Pashby, naar Londen; de wind W. Z. W.

MAASSLUIS den 30 dezer. Gisteren en heden voor posttijd is alhier niets gepasseerd; de wind N. W.

Kapit. K. H. Visser, voerende de stoomboot *Beurs van Amsterdam*, den 26 dezer van Hamburg te Amsterdam aangekomen, heeft op dien zelfden dag gepraaid het schip *Roelf Giezen Jr.*, kapit. R. C. Hazewinkel, van Memel naar Brake, dat voor de Wezer door een Deensch Oorlogschip afgewezen was.

TEXEL den 28 dezer. De wind Z. W. Binnengek. *Amicitia*, B. J. Wiggers, van Suriname; *Lord John Russell* en *Adonis* (st.) v. Londen [*de laatste is des namiddags ten twee ure, wegens gebrek aan de machina, bij de ton van de Nes geankerd*]; T. Visser van Hull, J. G. Buss v. Riga, J. Nijland v. Brabestad, L. Ellefsen van Ostertisoer, J. B. Lijdersen en J. O. Lijngaas v. Drammen. Uitgezeild O. F. Fokkema naar Londen.

TEXEL den 29 dezer. De wind W. Z. W. Binnengek. *Japan*, W. van der Zee, van Terceira; *Elise Luders*, R. Rasmussen, van Berdianska en Konstantinopel, en *Norske Bonde*, J. Thomassen, van Nerva. Uitgezeild *Waye*, W. Appleton, naar Londen, en *Nornen*, P. Hvistendahl, naar Drammen.

VLIE den 25 dezer. Den 22sten binnengekomen R. Helmers van Memel, J. F. Posthumus van Koningsbergen, E. P. Mooi van Dantzig, G. J. Hoy en A. J. Pedersen van Ringkiöbing, J. B. Jensen van Nijborg, H. D. de Groot van Christiaansand en G. D. Kuiper van Brevig; den 23sten A. E. Koning van Newcastle en O. W. Pronk v. Rugenwalde; heden J. J. Mets van Koningsbergen en H. J. Brouwer van Laurvig. Uitgezeild den 21sten J. A. Zeilinga naar Rostock, en heden A. J. Kuiper n. Denemarken, J. Zwaal n. Fredrikstad, J. A. Keun en R. J. Adema n. Oudsoen, K. E. Boswijk n. Droback, J. K. Bart, C. D. Visser en eenige vreemde schepen, allen n. Noorwegen; uitgestoomd *Willem I* n. Hamburg.

VLIE den 27 dezer. De wind Z. Gisteren binnengekomen J. L. Dokter van Dantzig, J. H. Cappen v. Fredrikstad en *Beurs van Amsterdam* (st.) van Hamburg; heden T. J. Rink van Sunderland, D. Bockhus v. Archangel, als bijlegger, J. H. de Weerd v. St. Petersburg, J. T. Huges van Koningsbergen, P. H. Kamminga v. Dantzig, A. Albrethsen van Tvedestrand, K. Bruun van Arendal en A. B. Verstok v. Noorwegen. Gisteren uitgezeild B. A. Visser naar Newcastle, vier kolenschepen naar Engeland, H. C. Sprenger naar Tromsöe, H. H. Kok en I. J. de Boer n. Droback, H. B. Drok n. Noorwegen en vele Noorweegsche schepen naar Drammen enz.; — heden T. W. de Jong naar Hull, J. G. Munneke n. Engeland en J. Klein n. Engeland.

VLIE den 28 dezer. Binnengekomen *Odd Fellow*, W. R. Pemroy, van Havanna, en ligt quarantein bij Terschelling; *Margaretha*, H. T. Mulder, van Umea; *Jonge Lucas*, J. R. Dood, van Memel, en *Broederliefde*, H. O. Sap, van Koningsbergen. Uitgez. *Commerce*, [illegible], naar Newcastle; *Ceres*, H. G. Bossinga, n. St. Petersburg; *Helena*, G. L. Swart, naar Riga; *Ulrica*, J. P. Kullberg, n. IJstad, en *Hendrika*, T. H de Jong, naar Fredrikstad; de w. Z. W.

Het schip *Johanna Hendrika*, kapit. K. Hoek, van Oporto naar Hamburg, is den 27 dezer in het Vlie binnengeloopen; zijnde door een Deensch Oorlogschip voor de Elve afgewezen.

VLISSINGEN den 26 dezer. Ter reede gekomen (voor Antwerpen bestemd) J. Witteveen van de Kust van Afrika, R. Wright v. Livorno, A. Jonkes van Marseille, W. Gale van Newcastle en G. J. Mooi van Memel. Uitgezeild *Alkmaar*, I. Heath, als ook J. Hocker en T. Chantrow, alle drie met graan enz. van Antwerpen naar Londen.

VLISSINGEN den 28 dezer. Voor Antwerpen bestemd zijn alhier ter reede gekomen W. Abernethy van Fernambuck, laatst van Falmouth; H. H. Scheper van Laguna en A. Duchemin van Havre. Uitgezeild *[illegible] Alberdina*, J. H. Nagel, van Antwerpen naar Liverpool.

AANGEKOMEN: te la Rochelle den 24 dezer *Eendragt*, M. Fribee, van Amsterdam; te Hull den 23sten *Maria*, D. H. Duit, van Friedrichstadt; te Seaham den 25sten *Margaretha Hendrika*, G. J. Munneke, van Lynn; te Gravesend den 26sten *Zwaantina Hendrika*, J. J. de Boer, van Rostock; te Bremerhaven den 24sten *Sophia*, L. J. Mulder, van Sapmeer; te Hamburg den 26sten *Willem I* (st.), van Amsterdam; te Pillau den 22sten *Anna Clara*, A. T. Kramp, van Bergen, en te Pernau *Cornelia*, J. Beekman, v. Amst.

VERTROKKEN: van Grangemouth den 23sten *Vulcan*, R. Telfer, n. Rotterdam; van Bremerhaven den 24sten *Twee Gezusters*, G. J. Gelms, n. Groningen; van Hamburg d'en dag *Georgina*, J. K. Heins, n. de Belt, en *Eva Hendrika*, G. E. van Dijk, n. de Beneden-Elve, den 25sten *Courier*, L. Sallez, n. Villanova de Portimao, *de Hoop*, [illegible] van der Zee, n. Ipswich, en *Twee Gebroeders*, F. S. de Vries, naar Riga; — van Straalsund den 15den *Harmina Catharina*, A. [illegible], n. Amsterdam; van Greifswald den 18den *Hendrika Ellida*, [illegible], n. de Noord Zee; van Dantzig den 19den *Katharina*, J. G. Flik, n. Jersey, en *Frouwina Steenhuizen*, K. H. Zuininga, n. Aberdeen, den 20sten *Maria*, H. Faber, n. Purmerend, *Jonge Hendrik*, B. A. Hazewinkel, n. Amsterdam, en den 21sten *Jezelina*, R. R. Legger, naar Santander; van Pillau den 18den *Maria*, A. D. Visser, en *Reinouw Engelkens*, P. J. Muntendam, naar Amsterdam; van Memel den 17den *Elisabeth*, K. F. Kremer, n. Hamburg, *Zeelust*, W. J. de Boer, *Onderneming*, S. J. Dekker, en *Johanna Geertruida*, A. J. Onnes, alle drie n. Harlingen, en *Alberdina Edzina*, L. J. Naatje, n. Amsterdam; van Libau dien dag *Juffer Garrelts*, J. J. Koerts, n. de Maas; van Uleaborg den 9den *Idogheten*, A. P. Richardt, n. Amsterdam; — van Bolderaa den 18den *Johanna*, H. van der Baan, *Cornelia Catharina*, G. J. Korter, *Vriendschap*, W. J. Visser, *Hendrika*, F. H. Plukker, *Koning Willem*, L. H. Singer, *Margaretha*, J. K. Wijkmeijer, *Harmonie*, H. J. Visser, *de Hoop*, J. K. de Weerd, *Jonkvrouw Maria*, K. J. van Wijk, *Gesina*, J. J. Zelling, *Vrouw Johanna*, B. G. Lambach, *Fenna Gerarda*, A. P. Struik, *Frouwina Elisabeth*, M. J. de Jonge, en *Frövig*, Jörgensen, alle veertien n. Elseneur om order, den 19den *Siegfried*, Rijneberg, n. Antwerpen, *Wilhelmina Frederika*, J. C. van der Veer, *Arendina Elisabeth*, G. H. Boerhave, O. Svendsen, A. P. Beilegaard en Eilertsen, alle vijf n. Elseneur om order; — van Kroonstad den 18den dezer *Gesina Beerta*, J. J. Wever, en *Margaretha Agnes*, T. F. Bakker, n. Amsterdam, *Maria Johanna*, L. S. Pinksterboer, n. Rotterdam, *Morgenster*, W. W. Smit, n. Jersey, en *Ariane*, H. Bekkering, naar Dordrecht.

SOND-LIJST: den 19 dezer H. E. de Grooth en W. F. Schenk van Riga en P. C. Koops van Memel, alle drie naar Amsterdam; J. A. Oldenburger van Memel naar de Noord Zee en H. F. Klein van Riga naar Ferrol. Den 20sten G. Tersteeg, Rasmussen en J. T. Wilmink, alle drie met rogge van Riga naar de Maas; S. H. Boutekoe van Stockholm naar Delfzijl; G. Roskamp van Riga naar Gent; P. H. Schabeling van Nerva naar Dordrecht; J. Suerken van Libau naar Schiedam; J. N. van Duinen van Straalsund naar Guernsey; G. S. Vegter van Koningsbergen, M. Salvesen van Riga, C. Sjöberg van Carlscrona, A. W. Janson van Waza en H. Diepenbroek van Nerva, alle vijf naar Amsterdam; M. J. Klasen van Riga naar Antwerpen; H. B. Engelsman met lijnzaad van Petersburg naar Holland en H. Olsen van Nerva naar Edam. Den 21sten G. J. Lammers van Riga naar Groningen; H. H. Berghuis van Stockholm n. Delfzijl; Olsson van Stockholm en Holmberg van Pitea, beiden naar Dordrecht; W. A. de Boer naar Stolpemunde, A. W. van der Woude naar Rostock, G. H. Stratingh naar Dantzig, H. J. Ketelaar naar Pillau enz., B. J. Zoetekerk en kapit. Post (voor B. Meijer) n. Petersburg, alle zes van Hamburg; Johnsson v. Stockholm, O. J. Zwaal en H. W. Lukens van Dantzig, Foyn v. Nerva, Olsen en J. W. de Groot v. Riga, K. K. Hagedoorn v. Petersburg en J. D. Mellema van Rostock, alle acht naar Amsterdam; H. B. Smit, H. E. Vos en T. J. Boer van Bremen naar Petersburg; H. T. Koops v. Koningsbergen n. Londen; B. J. Timmer van Dantzig naar Termunterzijl; H. H. Kwint van Bremen n. Dantzig; R. P. Dik van Jengum n. Dantzig; C. J. Mulder van Groningen n. Stockholm; J. J. Mooi van Harlingen, T. J. Visser van Amsterdam, E. J. Dik van Antwerpen, D. W. Kleininga en E. S. Scherpbier van Groningen, alle vijf n. de Oost Zee; R. J. de Vries v. Bremen n. Pillau enz.; K. K. de Haan met lijnzaad v. Petersburg n. de Noord Zee; W. Bolwin v. Riga n. Gent; T. L. van Sluis en E. H. Bekkering v. Bremen n. Koningsbergen; B. J. Goossens met hennep v. Petersburg n. Rotterdam; R. S. Oostra van Greifswald naar Shoreham, en G. M. Gnodde met lood van Antwerpen naar Petersburg. Den 22sten A. A. Borgman van Riga n. Ferrol; P. A. Steenfeldt van Riga, J. T. Puister van Arensburg en R. R. Legger van Koningsbergen, alle drie naar Schiedam; H. J. Korter en K. A. Tap van Riga, J. K. Potjewijd en K. P. Kiewit van Koningsbergen, alle vier naar Amsterdam; P. E. Jensen met balken van Riga naar Rotterdam; H. O. Heida van Memel naar Grouw; J. Ontjes van Riga naar Ostende; J. R. Boeling met rogge van Dantzig naar Christiania; W. U. de Jonge van Hamburg naar Pillau enz.; O. Branström met teer van Rathau naar Rotterdam; R. G. Engelsman van Dantzig naar Guernsey; T. A. Hansen van Bergen naar de Oost Zee; J. R. Brons van Newcastle naar St. Petersburg, en *Emanuel* van Nerva naar Purmerend; de wind Z. W. tot W.

Het schip *de Leeuw*, kap. N. Koens, van Rotterdam naar Triest, ter reede van Deal binnen, heeft den 24 dezer de reis voortgezet.

Het schip *Maria Johanna*, kapit. G. van Duffelen, v. Vlaardingen n. Lissabon, is den 25 dezer te Brixham (Torbay) binnengeloopen.

Het barkschip *Christophorus Columbus*, kapitein K. Welger, van Amsterdam naar Batavia, is den 16 junij gepraaid op 19 gr. 5 min. zuiderbreedte en 35 gr. 38 min. westerlengte.

CARGA-LIJST.

JONGE JAN, R. A. TANGE, van *Batavia.*

109 kranjangs Suiker, *Suermondt en Co.*; 257 pakken Tabak, *Boissevain en Kooy*, te Amsterdam; 290 schuitjes Tin, Nederlandsche Handel-Maatschappij; 139 kranjangs Suiker, 5281 balen Rijst en 1936 bossen Bindrotting, Order.

IN LADING LIGGENDE SCHEPEN.

Te Rotterdam:

BATAVIA, mede voor Passagiers, waartoe hetzelve bijzonder is ingerigt, het gekoperd snelzeilend Nederl. Fregatschip *Vriendschap*, kapit. *F. W. E. Schuchard*, voerende een bekwamen Scheepsdoctor. Adres ten kantoren van *Kuyper, van Dam en Smeer* en *Hudig en Blokhuyzen.*

BATAVIA, het Nederl. nieuw gekoperd Barkschip *Formosa*, kapitein *H. Reiniersen*, hebbende uitmuntende inrigting voor Passagiers, en voerende een bekwamen Scheepsdocter. Adres ten kantore van *Wambersie en Crooswijck.*

BERGEN IN NOORWEGEN, het Noordsch Schoenerschip *Paquet Fortuna*, kapit. *C. Svane.* Adres ten kantore van *Kuyper, van Dam en Smeer.*

DANTZIG, het Nederlandsch Kofschip *Lucas Wigcher*, kapit. *W. T. Hazewinkel.* Adres ten kantore van *Kuyper, van Dam en Smeer.*

JERSEY en GIBRALTAR, het Nederlandsch Kofschip *Dina*, kapit. *J. W. Scheeva*, om deze week stellig te vertrekken. Adres ten kantore van *Kuyper, van Dam en Smeer.*

LIVERPOOL, het Nederl. Schooner-Kofschip *Vrouw Henriette*, kapit. *H. F. Klie.* Adres bij *Kuyper, van Dam en Smeer.*

NEW-YORK en BALTIMORE, het Amerikaansch Fregatschip *Katherine Jackson*, kapitein *W. W. Stafford.* Adres bij *Wambersie en Crooswijck.*

St. PETERSBURG, het gekoperd snelz. Zweedsch Brikschip *Cette*, kapitein *C. O. Svensson.* Adres bij *Kuyper, van Dam en Smeer.*

PHILADELPHIA, het Amerikaansch gekoperd Barkschip *Manchester*, kapitein *S. E. Jarman*; vertrekt 1 September. Adres ten kantore van *Wambersie en Crooswijck.*

RIO-DE-JANEIRO, het Nederl. Barkschip *Jonge Cornelis*, kapit. *C. Verhey.* Adres ten kantore van *Kuyper, van Dam en Smeer.*

SYRA en KONSTANTINOPEL, het Ned. gekoperd Schoenerschip *Eduard*, kap. *C. Ouwehand.* Adres bij *Kuyper, v. Dam en Smeer.*

BEURS- EN MARKTBERIGTEN.

MADRID *den 23 Augustus.* Spanje 3 per cents 19¼ papier, na beurstijd 19 a 19⅛ geld en 19$\frac{5}{16}$ papier; dito 5 per cents 11 papier, na beurstijd 10⅞ geld; Renteloze Schuld 4 papier, na beurstijd 3¾ geld; Coupons 7 papier.

PARIJS *den 28 Augustus.* Frankrijk 3 per cents 45. 50 a contant en 45. 75 tegen ultimo; dito 5 per cents 74. 50 a contant en tegen ultimo; de Actien van de Bank 1675; Napels 74; Spanje Binnenlandsche 19 a contant. — De fondsen toonen veel vastheid. De 3 per cents sloten 75 centimes hooger, en de 5 per cents 50 centimes hooger dan saturdag.

Den 29sten. Frankrijk 3 per cents 44. 75; dito 5 per cents 73; Napels 75.

LONDEN *den 28 Augustus.* De 3 per cents Geconsolideerden 86 a contant en 86⅛ voor rekening; de Gereduceerden 86⅛; de Actien van de Bank 197; Mexico 16⅞ voor rekening; Holland, 2½ per cents, 44½, en dito, 4 per cents, Certificaten, 70¾.

Den 29sten. De 3 per cents Geconsolideerden 85⅞ a 86¼; Spanje, 5 per cents, 12 a ½; dito, 3 per cents, 22¾ a 23¼; Portugal, 4 per cents, 21 a 22; Braziliё 72 a 74; Holland, 2½ per cents, 44¼ a ¾, en dito, 4 per cents, 70 a 71½.

ANTWERPEN *den 29 Augustus.* Beurs ferm. Belgiё 5 per cents 78¼ geld; dito 4½ per cents 72 a 71¾ papier; dito 2½ per cents 39½ pap. Spanje 5 per cents 8$\frac{5}{16}$ geld; dito Binnenl. 3 per cents 18⅝ a ½.

AMSTERDAM *den 30 Augustus.* Nederlanden, Werkel. Schuld, 2½ pc., 44⅞ a 44$\frac{15}{16}$; id., 3 pc., 52$\frac{9}{16}$; id., 4 pc., 69⅞. Belgiё, bij *Rothschild*, 2½ pc., 37¼. Rusland, bij *Hope en Co.*, 5 pc., 98; id. 1828–1829, 5 pc., 99; id. Cert., 6 pc., 59¼; Neg. 1840, 4 pc., 76¼; id. bij *Stieglitz*, 4 pc., 76. Spanje, bij *Ardoin*, 1835, 5 pc., 8$\frac{9}{16}$; idem £ 510, 5 pc., 8$\frac{5}{16}$ a 8⅜; id. Onbep., 5 pc., 8⅛ a 8$\frac{3}{16}$; id. Coupons 6⅜ a 6½; Nieuwe, 3 pc., 25⅞; Binnenl., 3 pc., 18½ a 18$\frac{9}{16}$, gebl. 18½. Portugal, te Londen, 3 pc., 19 a 19⅛; id., 4 pc., 20⅛ a 20⅜, gebl. 20¼. Oostenrijk, Metaliek, 5 pc., 70¼ a 71¼, gebl. 70¾; id., 2½ pc., 36¾ a 37, gebl. 36$\frac{15}{16}$. Peru, te Londen, 6 pc., 16 a 16$\frac{1}{16}$.

5 ure. Ned. Werk. Schuld, 2½ per cents, 44⅞. Spanje bij *Ardoin*, £ 510, 8⅜; dito Binnenl., 3 per cents, 18$\frac{9}{16}$. Portugal, 4 per cents, 21$\frac{3}{16}$; dito, 3 per cents, 20⅝. Oostenrijk, Metaliek, 5 per cents, 70⅝ a ¾; dito, 2½ per cents, 36⅞.

ROTTERDAM *den 30 Augustus.* Nederlanden, Werk. Schuld, 2½ pc., 44$\frac{15}{16}$; idem idem, 3 pc., 52½; Haarlemmermeer 88. Spanje, *Ardoin*, £ 170, 5 pc., 8⅛ l. k., 8$\frac{3}{16}$ h. k; Binnenl., 3 pc., 18⅝. Rusland, bij *Hope en Co.*, 1798 en 1816, 5 pc., 97¼; idem 1828 en 1829, 5 pc., 98¾; Cert. bij *Stieglitz en Co.*, 4 pc., 76. Oostenrijk, Metaliek, 2½ pc., 36$\frac{7}{16}$ l. k., 36½ h. k.

ROTTERDAM *den 29 Augustus.* Londen 2 maanden *f* 11. 85, kort *f* 11. 92½.

AMSTERDAM *den 30 Augustus.* TARWE: Roode in Entr. lager afgegeven; andere Soorten tot vorige prijzen, met zeer weinig handel; er is verkocht in Entr.: 132, 133, 135 ℔ N. Rijn *f* 290, *f* 293, *f* 299; in Cons.: 128 ℔ bonte Poolsche *f* 350. — In ROGGE was gisteren tot iets hoogere prijzen goede handel; heden werd alzoo aangeboden, doch bleef de handel zeer onbeduidend, zijnde alleen verkocht: 130 ℔ puike Rostocker *f* 200. — GERST, HAVER en BOEKWEIT zonder handel. — KOOLZAAD: Vriesch £ 43; op 9 Vat, in April £ 59½; Sept. £ 58; Oct. £ 58¼. — LIJNZAAD één doen: 112, 113 ℔ Riga *f* 235; 110, 111 ℔ dito *f* 227½; 110 ℔ dito *f* 210. — RAAPOLIE: op 6 w. *f* 34¾; Vlieg. *f* 33¾; in Mei eerstk. *f* 34¾ a *f* 35; Sept. *f* 33½; Oct. *f* 33¾ a *f* 34; Nov. *f* 34¼; Dec. *f* 34¼ a ½. — LIJNOLIE: op 6 w. *f* 28; Vlieg. *f* 27. — RAAPKOEKEN *f* 60 a *f* 64. — LIJNKOEKEN *f* 8 a *f* 10.

SCHIEDAM *den 30 Augustus.* Jenever, het Nederl. Vat, zonder fust, *f* 19. 50; Amst. proef, idem idem, *f* 20. 75. Zonder de belasting.

OPENBARE VERKOOPINGEN
VAN HUIZEN, ENZ.,
in het Notarishuis te Rotterdam,
WOENSDAG DEN 30 AUGUSTUS.

Het *Winkelhuis*, *Bovenwoningen* en *Erve*, aan de oostzijde van de Oost-Molenstraat, wijk 12, n.° 320. In trekgeld *f* 4500.

N.° 1. Het *Huis*, *Kantoor*, *Pakhuis* en *Erve*, aan de zuidzijde van de Wijnhaven, op den hoek van de Bierhaven, wijk 1, n.° 416. In trekgeld *f* 10,100.

N.° 2. Het *Huis*, *Kantoor*, *Pakhuis* en *Erve*, als voren, wijk 1, n.° 417. In trekgeld *f* 7555.

N.° 3. Het *Huis* en *Erve*, aan de oostzijde van de Bierhaven, wijk 1, n.° 415, achter N.s 1 en 2. In trekgeld *f* 3400.

KENNISGEVING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Stad *ROTTERDAM* geven bij deze kennis aan de Stemgeregtigden dezer Stad, dat in de dezer dagen aan hen bezorgde *Naamlijst der Ingezetenen, welke de vereischten bezitten om tot* Kiezers *te worden benoemd*, nog hadden behooren vermeld te worden:

2de wijk, n.° 289, W. SMALT,
3de wijk, n.° 255, ISAAC REEPMAKER,
8ste wijk, n.° 264, J. A. HAM;

terwijl in de *2de wijk*, *n.°* 204, in plaats van W. VAN ROSSEM, moet worden gelezen E. J. VAN ROSSEM. Wordende dus ieder Stemgeregtigde uitgenoodigd de aan hem bezorgde Lijst dien overeenkomstig aan te vullen en te veranderen.

Aldus gedaan te Rotterdam den 30 Augustus 1848.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
J. F. HOFFMAN.
Ter ordonnantie van dezelve,
STORM VAN 'S GRAVESANDE.

BROODZETTING VOOR DE STAD *ROTTERDAM*,
ingaande Vrijdag den 1 September 1848.

Gebuild Tarwebrood, gebakken van beste en bekwame Tarwe, per Ned. pond, ... 26 *cent.*
Huisbakken Tarwebrood, als boven, per Ned. pond, . . 23 „
Ongebuild of Krop uit den Zak, als boven, per Ned. pond, 18 „
Roggebrood, gebakken van beste Rogge, per Ned. pond, 10½ „

Opgemelde prijs is het *maximum* of de hoogste prijs, boven welken, doch niet waaronder, het verboden is te verkoopen.

Gewigt van de onderscheiden Broodsoorten, boven of beneden hetwelk geen Brood mag worden vervaardigd en verkocht:

Gebuild Tarwebrood, twee Ned. ponden, vijftien Ned. oncen, tien Ned. oncen, vijf Ned. oncen.

Huisbakken Tarwebrood en Ongebuild of Krop uit den Zak, twee Ned. ponden, vijftien Ned. oncen, tien Ned. oncen, vijf Ned. oncen en een Ned. ons.

Roggebrood, vier Ned. ponden, twee Ned. ponden, een Ned. pond en vijf Ned. oncen.

Aldus gearresteerd en bekend gemaakt op heden den 30 Augustus 1848.

Burgemeester en Wethouders der stad Rotterdam,
J. F. HOFFMAN.
Ter ordonnantie van dezelve,
STORM VAN 'S GRAVESANDE.

*** De Persone van CATHARINA DELFOSSE, geboren te Gent, wordt verzocht zich ter Stedelijke Secretarie aan te melden tot het bekomen van eenige inlichtingen.

*** De Kamer van Koophandel en Fabrieken heeft heden Handelsberigten ontvangen van den Consul te Odessa, welke gedurende vier dagen op het Bureau van den Secretaris ter inzage der belanghebbenden zullen liggen.

De Kamer van Koophandel en Fabrieken,
Rotterdam VAN RIJCKEVORSEL, *President.*
den 30 Augustus 1848. W. C. MEES, *Secretaris.*

Voor de menigvuldige bewijzen van deelneming, mij betoond bij het overlijden van mijnen Echtgenoot, betuig ik mijnen hartelijken dank.

Rotterdam Wed. C. J. MAURY,
den 30 Augustus 1848. GRIMBERG.

Getrouwd
F. W. SUPPES
Rotterdam en
den 30 Augustus 1848. A. M. STAM.

Heden overleed, na een langdurig en smartelijk lijden, mijne geliefde Echtgenoot, MARIA JACOBA ELDERHORST, in den ouderdom van 51 jaren, na eene gelukkige echtvereeniging van ruim 24 jaren. Allen, die haar deugd- en werkzaam leven hebben gekend, zullen genoeg kunnen beseffen wat ik met mijne drie Kinderen in haar verlies. J. STRIJBOS.
Rotterdam den 25 Augustus 1848.

Heden overleed alhier, na eene langdurige ziekte, in den ouderdom van bijna 78 jaren, mijn waarde Broeder, de Heer RIJK DE BEIJER, in leven *Grutter binnen deze Stad*, hartelijk betreurd door mij zijne eenige Zuster en verdere Betrekkingen.

Rotterdam Uit aller naam,
den 28 Augustus 1848. M. DE BEIJER, Wed. H. WAP.

Dienende deze tot kennisgeving aan Vrienden en Bekenden, zoo binnen als buiten de Stad.

Heden overleed, tot droefheid van zijne Vrouw en Betrekkingen, in bijna 80jarigen ouderdom, PIETER BOURGUIGNON, gedurende 55 jaren ijverig en trouw werkzaam geweest zijnde op het Buitenverblijf van Mevrouw de Wed. ADRIAAN MEES, aan de Kruiskade.
Rotterdam den 28 Augustus 1848.

Heden overleed, in den gezegenden ouderdom van bijna 83 jaren, na voorzien te zijn geweest van de genademiddelen onzer Moeder de Heilige Kerk, de Wel Edele Heer WILLEM DE MUNNICK.
Gouda den 29 Augustus 1848.
Verzoeke deze algemeene tevens als bijzondere kennisgeving aan te merken.

Heden overleed, tot mijne groote droefheid, mijn geliefde Echtgenoot, HENDRIK PIETER KRAGT, in den ouderdom van 53 jaren; een langdurig en smartelijk lijden maakte een einde aan zijn voor mij zoo dierbaar leven.
Rotterdam — J. VAN DEN BOS,
den 29 Augustus 1848. — Wed. H. P. KRAGT.

Heden morgen overleed mijne geliefde Echtgenoot, CORNELIA FONTEIN, aan een langzaam verval van krachten, in den ouderdom van ruim drie en zeventig jaren.
Overschie — AART OUWELEEN.
den 30 Augustus 1848.
Bijzondere en algemeene kennisgeving.

*** STOOMBOOTVAART OP SCHOTLAND, voor Passagiers en Goederen.

Naar **LEITH**, het Stoom-Schroefschip *BORDER QUEEN*, Kapitein THOMAS DUNCANSON; vertrekt **Morgen** den 1 September, **des voormiddags.**
Adres ten Kantore van *GEORGE LEVINGSTON* en van *J. A. HOUWENS.*

*** STOOMBOOTDIENST *DE STAD BRIELLE,*

VOOR PASSAGIERS EN GOEDEREN, GEDURENDE DE MAANDEN **SEPTEMBER** EN **OCTOBER 1848.**

Van BRIELLE naar ROTTERDAM en tusschen gelegen Plaatsen, vice versa.

Van BRIELLE langs de NIEUWESLUIS naar ROTTERDAM, des **Maandags** en **Dingsdags**, des morgens ten **5** ure, en al de overige dagen des morgens ten **7** ure.
Van ROTTERDAM naar NIEUWESLUIS en BRIELLE **alle dagen**, des namiddags ten **2½** ure.
Correspondeerenden met den **Spoortrein** van en naar ***Rotterdam***, als mede met de **Barge** van en naar ***Hellevoetsluis.***

*** En Ieder wordt verzocht geen **CREDIET** te verleenen aan de EQUIPAGE van het Hamburger Brikschip ***Ferdinand***, Kapitein **T. S. Grooth**, als zullende, buiten voorkennis van genoemden Kapitein, geene betaling daarop geschieden.

*** ***Chirurgijn SCHUIL*** is Verhuisd van de Wijnstraat naar de **Noordblaak**, wijk **2**, n.° 305, het vijfde Huis van de Keizerstraat.

*** De Ondergeteekende heeft de eer zijnen geachten Stadgenooten te berigten, dat hij zijne

FRANSCH-NEDERDUITSCHE BURGERSCHOOL

heeft **geopend**, zich tevens in hunne belangstelling aanbevelende. Nadere informatie te bekomen aan het LOCAAL, ***Wijnstraat***, over de Luthersche Kerk, wijk **2**, n.° 145.
Rotterdam — F. H. GÖRLITZ.
den 30 Augustus 1848.

*** NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

De DIRECTIE maakt bekend, dat de **NAJAARS-KOFFIJ-VEILINGEN** der Maatschappij, voor **1848**, zullen gehouden worden op de dagen en plaatsen, en bestaan uit de hoeveelheden, hieronder gemeld:

Te **Amsterdam**, op *Maandag* **4 *September*** 1848,
257,309 Balen ***Java*** **KOFFIJ**, ligg. *aldaar;*
8,581 „ ***Sumatra*** **DITO**, „ „
101 „ ***Macassar*** **DITO**, „ „
Te **Rotterdam**, op *Donderdag* **7 *September*** 1848,
180,938 Balen ***Java*** **KOFFIJ**, ligg. *aldaar;*
292 „ ***Macassar*** **DITO**, „ „
26,952 „ ***Java*** **DITO**, „ te *Dordrecht.*
Te **Middelburg**, op *Woensdag* **13 *September*** 1848,
25,672 Balen ***Java*** **KOFFIJ**, liggende *aldaar.*

Onder deze hoeveelheden is begrepen het nog onverkochte gedeelte van het opgehoudene in de Voorjaars-Veilingen van dit jaar.
De Directie geeft de verzekering, dat zij, vóór hare gewone Voorjaars-Veilingen van **1849**, geene andere **Koffij** dan de bovengemelde Partijen aan de Markt zal brengen.
De **Monsters** zullen op *Vrijdag* den **11 *Augustus*** eerstkomende verkrijgbaar zijn, terwijl de **Notitien** met de **Veilconditien** in tijds zullen worden uitgegeven.
Amsterdam den 1 Augustus 1848.
VAN DER OUDERMEULEN, *President.*
GOUDSWAARD, *Directeur, fung.d Secretaris.*

*** NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

De DIRECTIE maakt bekend, dat door haar zullen worden geveild:
Te **Rotterdam**, op *Maandag den* **18 *September*** 1848,
33201 Kranjangs en Kanassers **JAVA SUIKER**, liggende *aldaar;*
35518 „ „ **JAVA SUIKER**, liggende te *Amsterdam;*
8288 „ „ **JAVA SUIKER**, liggende te *Dordrecht;*
1832 „ „ **JAVA SUIKER**, liggende te *Middelburg.*

De **Notitien** met de **Veilconditien** zullen in tijds worden uitgegeven.
Amsterdam den 15 Augustus 1848.
VAN DER OUDERMEULEN, *President.*
GOUDSWAARD, *Directeur, fung.d Secretaris.*

*** **VERKOUDHEDEN, HOESTEN en KORTADEMIGH worden gemakkelijk genezen door de**

HOLLOWAY'S PILLEN

Niemand, aan Kortademigheid lijdende, moet denken dat er geene genezing meer te verwachten is, al ware het ook dat hij ni uit het bed kon komen. Hij neme eenige malen van die ***Pillen*** zal ondervinden dat zij spoedig de slijm uit de Borst en drukking des zullen wegnemen; eene goede kuur, met deze Middelen gemaakt, korten tijd eene zekere genezing te weeg brengen. Verouderde H Verkoudheid wijken spoedig voor eene dergelijke behandeling. Het Getuigschrift van den Weleerwaarden WILLIAMS, Geestelijke te Weslegan in Beaumaris, is wezenlijk verwonderingswaardig.
Zijn op *franco* aanvraag a contant te bekomen bij den Heer *J. P. B. SCHU* Depôthouder te Gorinchem; aan het Hoofd-Depôt bij den Heer *F. E. VAN SA KOLFF*, te Rotterdam, als mede te Londen, Strand 244, *Holloway's Inrigting.*
Door het vermeerderd debiet zijn de ***prijzen*** *thans de volgende:* **DOOSJES PILLEN** van *f* 0. 90, *f* *f* 3. 30, *f* 7. 75, *f* 15. 50, *f* 23. 50. — **POTJES ZALF** van *f* 0. 90, *f* 2. 10, *f* 3. 30, *f* 8. 15, *f* 15. 90, *f* 23. 90.

*** De Ondergeteekende, vele jaren het vertrouwen zijner geëerde Begunstigers genoten hebbende, acht het zich ten pligt kennis te geven dat op MORGEN, Vrijdag den 1 September, zijne **VLEESCHHOUWERS-AFFAIRE** ter **zijner Woonplaats**, op de ***Nieuwemarkt***, wijk 9, n.° 414, zal worden uitgeoefend, en neemt de vrijheid deze **Nieuwe Inrigting** aan zijne Begunstigers aan te bevelen. — J. M. DIETZ.

*** AAN LIEFHEBBERS VAN DE LANGE JAGT.

Door Verandering van Jagt wordt *TE KOOP* gepresenteerd een op de proef **goede LANGE-HOND**, oud 3 jaren. Op *franco* aanvrage te bekomen bij S. BREURE, *Bouwman* onder Zuid-Beijerland (gezegd den Hitzert).

*** **DEPARTEMENT VAN FINANTIEN.**
Administratie der Domeinen.

OPENBARE VERKOOP VAN HET HOL EENER STOOMBOOT, *te ROTTERDAM.*

Op **Dingsdag** den **5 September** 1848, des voormiddags ten ***elf ure***, in het Huis der Publieke Verkoopingen, aan de Gelderschekade te Rotterdam, zal de Ontvanger der Domeinen, als daartoe gemagtigd, in het openbaar, bij Opbod en Afslag, *TE KOOP* aanbieden:

HET HOL VAN DE STOOMBOOT *WILHELMINA*,

gediend hebbende voor de **Overvaart** in het **Veer** van ***Willemsdorp*** op den ***Moerdijk***, zoo als dezelve is liggende in de Haven van *Willemsdorp*, met eenige daarbij behoorende **LOSSE VOORWERPEN.**
De Verkooping geschiedt onder voorbehoud der goedkeuring van den Minister van Finantien, tegen betaling der Kooppenningen op 3 maanden na den dag der Veiling, en op de Voorwaarden welke ter lezing liggen ten Kantore van den Notaris P. G. DALEN, residerende te Rotterdam, ten wiens overstaan de Verkooping zal geschieden.
Nadere aanwijzing en inlichting is te bekomen bij den Commissaris van het Veer, *J. PIETERMAN.*
De Ontvanger voornoemd,
H. COLLOT D'ESCURY.

*** BOEKVERKOOPING TE ROTTERDAM.

Op Maandag den 18 September 1848 en volgende dagen zal door de Boekhandelaren J. VAN BAALEN en ZONEN, ten overstaan van de Notarissen *BORDEWIJK en VAN KERCKHOFF*, in het Locaal der Publieke Verkoopingen, op de Gelderschekade, worden verkocht: Eene uitgebreide en belangrijke Verzameling **BOEKEN**, in onderscheiden Talen en Vakken van Wetenschap (voornamelijk Godgeleerdheid, Natuur- en Geneeskunde), onder welke gevonden worden:
In Folio: NEDERDUITSCHE BIJBELS, onder welke een zeldzaam zoo voorkomend Exemplaar, met de Aanteekeningen, Gorinchem bij ***Goetzee***, waarin zich vereenigd bevinden de Platen van *Hoedt*, *Houbraken* en *Picard*, *Luiken* en *Mortier*, in zeer nette Banden; — Critici Sacri cum duobus thesaur., 13 vol.; — *Poli* Synopsis, 5 vol.; — *Erasmi* Opera, 10 vol.; — *Lutheri* Opera, 4 vol.; — *Calvini* Opera, 7 vol.; — *Augustini* Opera, 12 tom.; — *Trommius* Concordant., 3 vol.; — *Melanchton* Opera, 4 vol.; — *Flavius Josephus* ed. *Haverkamp*; — *Valentin*, Oud en Nieuw Oostindië. — Een uitmuntend Exemplaar der Werken van *Jacob Cats.* — *Golii* Lexicon Arabicum. — **NATUURKUNDIGE WERKEN** van *Trew*, *Weinmann*, *Rumphius*, *Knorr* en *Muller.* — **GENEES- en ONTLEEDKUNDIGE WERKEN** van *Hippocrates*, *Vesalius*, *Albinus*; — *Weber's* Ontl. Atlas, op Linnen en Ebbenhouten Rollen, uitmuntend geconditioneerd; — *Bourgery* et *Jacob* Anatomie, *Scarpa*, *Dupuytren*, enz. enz.
In Quarto: BIJBELS van *van der Palm* en andere voorname **GODGELEERDE WERKEN**; — zeldzame **OOSTINDISCHE REISBESCHRIJVINGEN** en **DICHTKUNDIGE WERKEN** uit de 17de eeuw, enz. enz.
In Octavo: THEOL WERKEN van *van der Palm*, *Rosenmuller*, *H. Grotius*, *Pareau*, *Muntinghe*, *Date*, *Griesbach*, *Kuinoel*, enz.; **KERKGESCHIEDENIS** van *Neander*, *Kist* en *Roijaards*, enz.; **GESCHIEDKUNDIGE** van *Segur*, *Politz*, *Schrock*, *Heeren*, *v. Kampen*, *Wagenaar*, *Bilderdijk*, enz. — De beste **WERKEN** in Oude en Nieuwere **DICHT- en TAALKUNDE**; — **NATUURKUNDIGE** van *Linneus*, *Martinet*, *v. d. Hoeven*, *v. Hall*, *Miquel*, *Wagner*, *Berzelius*, *Biot*, *Mitscherlich*, enz. Buitengewone Collectie der Nieuwste **GENEES-, HEEL-, ONTLEED-** en **VERLOSKUNDIGE WERKEN**, in verschillende Talen, als mede zeer belangrijke **MENGELWERKEN.**
Verder eenige **Prenten**, **Muzijk** en **Muzijk-Instrumenten**, eene zeer fraaije collectie **Chirurgische Instrumenten**, **Boekenkasten**, enz.
Meerendeels nagelaten door wijlen de Wel Eerw. Zeer Gel. Heeren ***A. de Vries*** en ***M. A. de Jongh***, in leven Predikanten der Hervormde Gemeente te Rotterdam, en de Wel Ed. Zeer Gel. Heeren ***H. A. Blom***, ***N. H. van Charante***, ***W. L. Eickma*** en ***M. J. Ruychaver***, in leven Med. et Chirurg. Doct. te Rotterdam.
Hetwelk alles op *Donderdag*, *Vrijdag* en *Saturdag*, den 14, 15 en 16 September 1848, op de gewone uren, zal kunnen bezigtigd worden. — De Verkooping zal des **namiddags** ten ***half zes ure*** beginnen, doch zullen de Muzijk, Prenten en Boekenkasten verkocht worden op *Vrijdag* den 29 September, des **voormiddags** ten 10 ure.
De ***Catalogus*** is bij bovengemelde Boekhandelaren te bekomen.

*** BIBLIOTHECA HARDERWIJK

Op Maandag den 2 October 1848 en volgende zal door de Boekhandelaren J. VAN BAALEN & Z en S. VAN REYNSNOECK, te Rotterdam, ten o van de Notarissen *BORDEWIJK en VAN KERCK* in het Locaal der Publieke Verkoopingen, Gelderschekade, worden verkocht: De zeer Bel **BIBLIOTHEEK, MANUSCRIPTEN** en **PE GEN**, nagelaten door wijlen den Wel Eerw. Ze Heer ***Isak van Harderwijk***, in leven *Pr der Hervormde Gemeente te Katwijk aan Zee, Li Maatschappij der Nederl. Letterkunde, te* Leyd *van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van en Wetenschappen.*
In deze met veel zorg en kennis bijeengebrag zameling komen, onderanderen, de hoogst bel of zeldzame Werken voor, als: **In Folio:** *Houbigantii*; — vet. test.: *Kennicott*; — Nov *Wetstenii*; — *Trommius*; — *Polus* Synopsis; — *Comment.*; — *Eusebius*; — *Chrysostomus*; — *August Gregorius Magnus*; — *Calvinus*; — *Luther*; — *Gro Asseman*; — Bibliotheca Orient; — *Suicerus*, *Surenhusii*; — *Paquot*; — enz., benevens versch hoogst zeldzame uitgaven uit de 16de en 17de E van geachte Geschied- en Letterkundige Werke **Quarto:** *de Rossi*; — *Schaaf*; — *Cotteler Witsius*; — eene Unieke Verzameling *Dissertatie* wijlen Ds. ***Hofstede*** bijeengebragt, in 314 net gamenten Banden; — eene allerbelangrijkste Verz Kleine Stukjes, van Remonstranten en Contra- stranten, van 1608—1671, in **15** Banden; en ve de beoefenaren der Kerk- of Vaderlandsche Gesch hoogst merkwaardige en zeldzame Stukken. **In O** De beste Godgeleerde- en Historieschrijvers, e uitgebreide Verzameling oude uitgaven van Lat Dichters. — Onder de **Manuscripten** onde zich het uitmuntend geconserveerde Handschri *Jacob van Maerlant's* Proza Bijbel, in 1358 gesch terwijl eindelijk onder de kleine Verzameling **Pen** en **Munten** vele zeldzame gevonden worden.
Alles zal op Donderdag, Vrijdag en Saturdag, 15 en 16 September 1848, op de gewone uren, bezigtigd worden. De Verkooping zal des **nam** ten ***half zes ure*** beginnen, doch zullen de *Manus Penningen* enz. verkocht worden op Saturdag de ber, des **voormiddags** ten 10 ure.
De **Catalogus** is bij bovengemelde Boekha te bekomen.

*** PUBLIEKE VERKOOPING, op den 1 September 1848, des voormiddags ten buiten de gewezen Oostpoort te Rotterdam, v aanzienlijke Partij **AFBRAAK**, bestaande in **Ko** met **Deuren**, **Ramen**, **Beschotten**, **D Bindten** en andere **Goederen** meer.

*** VERKOOPING, voor de BANK van LE te *VLAARDINGEN*, den 14 September 1848, **PANDEN**, welke in de maanden **April, Mei** en 1847 zijn beleend, en waarvan de Interest niet taald geworden vóór of op Dingsdag den 12 Sep aanstaande.

*** De **PANDEN**, bestaande in eene KOREN BRANDERIJ, HUIZEN en MOLEN-PORTIEN, aan de oostzijde der Schie te Delfshaven, op Augustus 1848, door den Notaris *VAN STAV* aldaar, in de Herberg *de Vergulde Zwaan*, gevei te zamen op MORGEN den 1 September 1848, de ten 5 ure, in genoemde Herberg, door denzelven worden afgeslagen.

*** *En vente chez H. T. HENDRIKSEN, H à Rotterdam, B.E TARRIDE, Longue rue de à Bruxelles, MAX KORNICKER, Place Verte, et chez VAN DER BEEK, Libraires, à Amst*

LA PRÉSERVATIO
PERSONNELLE

(33e édition, traduction en français), avec 40 coloriées. — **Prix 5 fr.**, sous enveloppe.
Traité médical sur le mariage et ses secrets sur les infirmités de la jeunesse et de l'âge mûr, ordinaires des premières années de la vie qui détruire toute l'énergie physique et mentale, tout enfin tous les attributs de la virilité; illustré de coloriées, sur l'anatomie, la physiologie et les organes de la génération, expliquant clairement leur res, usages et fonctions, et les déplorables effets eux par l'onanisme, les excès etc., avec les pratiques sur les habitudes secrètes des collég blesse nerveuse, la syphilis, le rétrécissement les indigestions, l'hypocondrie, la folie, les éru rhumatismes, la phthisie etc., par le docteur La'mert, *médecin consultant*, 37, *Bedford-square, membre de l'Université d'Edimbourg, membre de la Société médicale de Londres, licencié au C pharmaciens de la même ville, etc. etc.*
Il serait à souhaiter que les parents et chefs de les surveillants et directeurs d'institutions publi ministres de la réligion surtout se procurassent lent livre; ils empêcheraient par de sages avert donnés à tems, le progrès d'une triste habitude chez gens qui, une fois abandonnés à sa fatale influence conscience du danger et marchent à la mort à pas

Te *Rotterdam*, bij JAN ARRENBERG